מהדורה למורה – אמצעים אומנותיים – דף תרגול (רגיל)

דף תרגול על האמצעים האומנותיים: דימוי, האנשה, מטאפורה, חזרה, ניגוד, סמל, וגם הגזמה, אירוניה ואונומטופיאה. כל המשפטים מקוריים; בחלק ג׳ התלמידים והתלמידות מתרגלים זיהוי + ציטוט + הסבר של תרומת האמצעי.

מסלול רגיל: הגרסה הרגילה: כל הפריטים. מומלץ 30–40 דקות, אפשר לחלק לשני שיעורים.

מפתח תשובות

#	שאלה	תשובה / כיוון
1	"העננים רצו בשמיים כמו כבשים מבוהלות." – מה האמצעי המרכזי?	א – דימוי
2	"השמש חייכה אל הילדים." – מה האמצעי?	ב – האנשה
3	"המורה שלנו היא מגדלור." – מה האמצעי?	ב – מטאפורה
4	"הדלת חרקה: חייייק." – מה האמצעי?	ג – אונומטופיאה
5	"אמרתי לך את זה מיליון פעמים!" – מה האמצעי?	א – הגזמה
6	בדימוי יש מילת השוואה (כמו, כ־, כאילו), ובמטאפורה אין.	נכון
7	"רגל של שולחן" היא דוגמה למטאפורה "מתה" – ביטוי יומיומי שכבר לא מרגישים בו את ההשוואה.	נכון
8	"עשיר בכסף ועני בחברים" – זהו ____.	ניגוד

#	שאלה	תשובה / כיוון
9	מיינו כל משפט לאמצעי שהוא מדגים.	דימוי: הכיתה הייתה שקטה כספרייה בחצות., עיניו נצצו כשני כוכבים קטנים בחושך. | האנשה: הרוח צעקה בין העצים כל הלילה., השעון על הקיר נאנח עם כל דקה שעברה. | מטאפורה: הכיתה היא כוורת רועשת. | חזרה: "לא אוותר, לא אוותר, לעולם לא אוותר!" | ניגוד: בחוץ סערה, ובחדר הקטן – שקט וחום. | סמל: הקשת שהופיעה אחרי הסערה – סימן להתחלה חדשה.
10	פרקו את הדימוי "הדאגה ישבה על כתפיה כמו תיק כבד": התאימו בין החלק לבין הדוגמה.	1–ג, 2–ב, 3–ד, 4–א
11	התאימו בין הסמל המוכר לבין הרעיון שהוא מייצג.	1–ב, 2–ג, 3–ד, 4–א
12	הפכו את הדימוי "החדר היה חם כמו תנור" למטאפורה, והסבירו מה השתנה.	"החדר היה תנור." – הורדנו את מילת הדימוי; ההשוואה ישירה ונועזת יותר, שני הדברים מתאחדים.
13	תלמיד כתב: "יש כאן האנשה." מה חסר בתשובה שלו? כתבו תשובה מלאה על המשפט "הים ליטף בעדינות את החוף".	חסרים ציטוט והסבר של תרומת האמצעי. תשובה מלאה: יש האנשה – "הים ליטף" – לים ניתנה פעולה אנושית רכה; היא יוצרת תחושה של שלווה, עדינות וקרבה.
14	כתבו תיאור קצר (7–9 שורות) של מקום שאתם אוהבים – חצר, חדר, רחוב או חוף – ושלבו בו לפחות ארבעה אמצעים שונים: דימוי, האנשה, מטאפורה ועוד אחד לבחירתכם (ניגוד, חזרה, סמל או אונומטופיאה). סמנו ושיימו כל אמצעי.	קריטריונים: ארבעה אמצעים שונים, משולבים באופן טבעי ומסומנים נכון; תיאור חושי עקבי של מקום אחד; האמצעים תורמים לאווירה; לשון תקינה.

כרטיס יציאה – כיוון

1. בדימוי יש מילת השוואה (כמו, כ־), במטאפורה ההשוואה ישירה בלי מילת דימוי. 2. למשל: "העצים רקדו ברוח." 3. תשובה אישית.

הדף מתאים לעמוד "אמצעים אומנותיים – דף תרגול" באתר. יצרה: רוית ראש בן ישי

אמצעים אומנותיים – דף תרגול – דף התלמיד/ה

מסלול: רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

חלק א' – זיהוי אמצעים

סמנו את האמצעי המרכזי, קבעו נכון/לא נכון והשלימו.

1. "העננים רצו בשמיים כמו כבשים מבוהלות." – מה האמצעי המרכזי?
א) דימוי ב) ניגוד ג) סמל ד) אונומטופיאה

2. "השמש חייכה אל הילדים." – מה האמצעי?
א) דימוי ב) האנשה ג) ניגוד ד) חזרה

3. "המורה שלנו היא מגדלור." – מה האמצעי?
א) דימוי ב) מטאפורה ג) הגזמה ד) אונומטופיאה

4. "הדלת חרקה: חייייק." – מה האמצעי?
א) האנשה ב) סמל ג) אונומטופיאה ד) ניגוד

5. "אמרתי לך את זה מיליון פעמים!" – מה האמצעי?
א) הגזמה ב) דימוי ג) סמל ד) מטאפורה

6. בדימוי יש מילת השוואה (כמו, כ־, כאילו), ובמטאפורה אין. ◯ **נכון** ◯ **לא נכון**

7. "רגל של שולחן" היא דוגמה למטאפורה "מתה" – ביטוי יומיומי שכבר לא מרגישים בו את ההשוואה. ◯ **נכון** ◯ **לא נכון**

8. "עשיר בכסף ועני בחברים" – זהו _____.

חלק ב' – מיון ופירוק

מיינו, התאימו והשלימו לפי ההוראה.

9. מיינו כל משפט לאמצעי שהוא מדגים.

מחסן מילים:

עיניו נצצו כשני כוכבים קטנים בחושך.

בחוץ סערה, ובחדר הקטן – שקט וחום.

"לא אוותר, לא אוותר, לעולם לא אוותר!"

הקשת שהופיעה אחרי הסערה – סימן להתחלה חדשה.

הכיתה היא כוורת רועשת.

השעון על הקיר נאנח עם כל דקה שעברה.

הרוח צעקה בין העצים כל הלילה.

הכיתה הייתה שקטה כספרייה בחצות.

דימוי	האנשה	מטאפורה	חזרה	ניגוד	סמל

10. פרקו את הדימוי "הדאגה ישבה על כתפיה כמו תיק כבד": התאימו בין החלק לבין הדוגמה.

#		האות שלי		התאמה
1	המדומה (מה שמתארים)	____	א	כבדות שקשה להוריד
2	המדמה (למה משווים)	____	ב	תיק כבד
3	מילת הדימוי	____	ג	הדאגה
4	המשותף לשניהם	____	ד	כמו

11. התאימו בין הסמל המוכר לבין הרעיון שהוא מייצג.

#		האות שלי		התאמה
1	יונה	____	א	סוד
2	נר דולק בחושך	____	ב	שלום
3	קשת אחרי סערה	____	ג	תקווה
4	דלת נעולה שחוזרת בסיפור	____	ד	התחלה חדשה

12. הפכו את הדימוי "החדר היה חם כמו תנור" למטאפורה, והסבירו מה השתנה.

חלק ג׳ – הסבר וכתיבה

כתבו לפי המבנה: שם האמצעי + ציטוט + הסבר מה הוא מוסיף.

13. תלמיד כתב: "יש כאן האנשה." מה חסר בתשובה שלו? כתבו תשובה מלאה על המשפט "הים ליטף בעדינות את החוף".

14. כתבו תיאור קצר (7–9 שורות) של מקום שאתם אוהבים – חצר, חדר, רחוב או חוף – ושלבו בו לפחות ארבעה אמצעים שונים: דימוי, האנשה, מטאפורה ועוד אחד לבחירתכם (ניגוד, חזרה, סמל או אונומטופיאה). סמנו וששיימו כל אמצעי.

כרטיס יציאה

1. מה ההבדל בין דימוי למטאפורה?

2. כתבו משפט אחד עם האנשה.

3. היום הבנתי ש...